

Το τρελοκομείο της κρίσης

Τρόμος στο Τζάκσον Χολ

“Αν το 2008 η διάθεση στο Τζάκσον Χολ είχε καταληφθεί από την κρίση και το 2009 από ένα αίσθημα ανακούφισης, το 2010 κυριαρχούσε ο τρόμος. Οι κεντρικοί τραπεζίτες που συναντήθηκαν στο θέατρο του Γουαϊόμινγκ (μια από τις κεντροδυτικές πολιτείες) των ΗΠΑ έκφρασαν τις ανησυχίες τους για τις προοπτικές της ανάπτυξης αν και είναι αμφίβολο αν μπορούν να κάνουν και πολλά για αυτό”.

Financial Times (FT), 29 Αυγούστου 2010.

Τώρα τα ψέμματα τέλειωσαν. Τώρα ακόμα και οι τραπεζίτες και τα φερέφωνα τους, σαν την εφημερίδα Financial Times, αναγκάζονται να παραδεχθούν όχι μόνο ότι η παγκόσμια οικονομία γλιστράει προς μια νέα ύφεση αλλά και -ακόμα χειρότερα- ότι οι μηχανισμοί που υποτίθεται ότι θα σταματούσαν την κρίση έχουν ξεμείνει από πυρομαχικά.

Ο μεγάλος φόβος της αμερικανικής κεντρικής τράπεζας είναι τώρα το φάντασμα του “αποπληθωρισμού” -της πτώσης των τιμών των καταναλωτικών προϊόντων. Στο Τζάκσον Χολ ο Μπεν Μπερνάνκε, ο διοικητής της FED επανέλαβε την υπόσχεση να καταφύγει ακόμα και σε “αντισυμβατικά μέτρα” (πχ μαζική εκτύπωση χαρτονομισμάτων) για να εμποδίσει την οικονομία να ξαναζήσει τον εφιάλτη της δεκαετίας του 1930. “Αλλά οι κεντρικοί τραπεζίτες από μόνοι τους”, συμπλήρωσε, “δεν μπορούν να λύσουν τα οικονομικά προβλήματα του πλανήτη”. Αυτό που δεν είπε ο Μπερνάνκε είναι ποιος μπορεί να λύσει αυτά τα προβλήματα. Αλλά σε αυτό το ερώτημα δεν έχει απάντηση.

Στις ΗΠΑ η αναθεώρηση των οικονομικών

Το αυτοκίνητο είναι το σπίτι τους. Η φτώχεια στις ΗΠΑ παίρνει τις χειρότερες διαστάσεις εδώ και 80 χρόνια

αποτελεσμάτων του δεύτερου τετραμήνου κατέβασε τους ρυθμούς ανάπτυξης από το, έτσι και αλλιώς υποτονικό 2.4% της αρχικής εκτίμησης, στο 1.6%. Όλοι οι επιμέρους δείκτες ήταν θλιβεροί: οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 32%, η μεγαλύτερη αύξηση εδώ και 26 χρόνια, η ανεργία έχει κολλήσει στο 9.5% και η κατανάλωση έχει παγώσει. Η μάλλον, για την ακρίβεια έχει σχεδόν παγώσει:

“Οι πωλήσεις της Μερσεντές και της BMW πάνε ακόμα καλά”, εξηγούσε στην FT ο Σανγκ Γουόν Σον, καθηγητής στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια. Οι καταναλωτές έχουν χωριστεί σε δύο κόσμους: από τη μια είναι οι πλούσιοι, για τους οποίους η “ωραία ζωή” συνεχίζεται, όπως πάντα. Και από την άλλη

είναι οι φτωχοί, οι χαμηλόμισθοι, οι συνταξιούχοι, οι άνεργοι, οι απλοί άνθρωποι που βουλιάζουν στα χρέη και τρέμουν το αύριο. Η ζήτηση στα σουπερμάρκετ, τα φτηνά καταστήματα και τις αλυσίδες πρόχειρου φαγητού (με εξαίρεση την ίδια την MacDonald) πέφτει καθώς ο περισσότερος κόσμος δεν έχει πιά λεφτά ούτε για τα στοιχειώδη. Τα ακριβά εστιατόρια, αντίθετα, και τα καταστήματα ειδών πολυτελείας πηγαίνουν καλύτερα από ποτέ. Οι φτωχοί πεινάνε; Ας το γιορτάσουμε με ένα ακριβό γεύμα. Και η σαμπάνια να είναι γαλλική, παρακαλώ!

Στις κρίσεις αυτό που λείπει είναι το ψωμί. Το παντεσπάνι έφτανε πάντα και περίσσειε.

Οι καπιταλιστές κάνουν στάση πληρωμών! Γιατί όχι κι εμείς;

Στάση πληρωμών έχουν κηρύξει οι μεγάλες επιχειρήσεις. Πριν λίγες μέρες οι ελληνικές τράπεζες -μαζί με μια πάρα φίλων και συνεργατών από τις άλλες χώρες της Ευρώπης- προσέλαβαν την Lazard, μια εταιρία που ειδικεύεται στις διαπραγματεύσεις αναδιάρθρωσης χρεών με ισχυρούς κακοπληρωτές: ο στόχος τους να έρθουν σε μια όσο το δυνατόν πιο επωφελή συμφωνία με τους εκπροσώπους της Regency Entertainment, της εταιρείας που διαχειρίζεται τα καζίνο της Πάρνηθας και της Θεσσαλονίκης. Τα έσοδα από τα καζίνο έχουν κάνει βουτιά, τα κέρδη έχουν μετατραπεί σε ζημιές και η Regency έχει σταματήσει, ουσιαστικά, να εξυπηρετεί τα ιλλιγιώδη της χρέη (κάπου 600 εκατομμύρια Ευρώ).

Η Regency, που ανήκει στη Βρετανική BC Partners είναι στην πραγματικότητα μια εταιρεία φάντασμα: το μεγαλύτερο κομμάτι από τα κεφάλαια με τα οποία αγόρασε τα καζίνο της Πάρνηθας και της Θεσσαλονίκης προέρχεται από δάνεια που πήρε η μητρική εταιρεία από τις τράπεζες με εγγύηση τα ίδια τα καζίνο. Στη συνέχεια φόρτωσε τα χρέη στις θυγατρικές της. Στην αρχή των οικονομολόγων το κόλπο αυτό ονομάζεται “μόχλευση”: όπως ο μοχλός μπορεί να τριπλασιάσει ή να τετραπλασιάσει τη δύναμη του χεριού έτσι και οι εξαγορές με εγγύηση την εξαγοραζόμενη επιχείρηση μπορούν να πολλαπλασιάσουν -και μάλιστα σχεδόν απεριόριστα- τη δύναμη του κεφαλαίου.

Κερδοσκοπική πυραμίδα

Φυσικά δεν χρειάζονταν να είναι κανείς Αρχιμήδης για να καταλάβει την απάτη: το αποτέλεσμα της “μόχλευσης” δεν ήταν η ανάπτυξη χωρίς όρια και το κέρδος αλλά μια κερδοσκοπική πυραμίδα. Όσο η οικονομία πήγαινε καλά και οι τιμές των μετοχών, της γης και των επιχειρήσεων ανέβαιναν όλοι ήταν ενθουσιασμένοι: οι εγγυήσεις των τραπεζών έμοιαζαν όλο και πιο στέρεες και τα δάνεια έπεφταν σαν το χαλάζι. Μόλις, όμως, η οικονομία πήρε την κάτω βόλτα η πυραμίδα άρχισε να καταρρέει -με την ίδια ταχύτητα που κατέρρευσαν και τα “τοξικά” στεγαστικά δάνεια στις ΗΠΑ.

Τώρα οι τράπεζες είναι σε αδιέξοδο. Αν δεν καταφέρουν να έρθουν σε κάποια συμφωνία “αναδιάρθρωσης” του χρέους με την Regency θα αναγκαστούν να καταφύγουν στα δικαστήρια -που θα κάνουν χρόνια για να φτάσουν σε κάποια τελεσίδικη απόφαση.

Η Regency δεν είναι μεμονωμένη περίπτωση. Χιλιάδες μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις αδυνατούν σήμερα να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους απέναντι στις τράπεζες. Ο ίδιος ο Τάκης Αράπογλου, το “μεγάλο αφεντικό” της Εθνικής Τράπεζας, εκτιμάει ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια θα διπλασιαστούν μέσα στη φετινή χρονιά. Το συνολικό ποσό των δανείων που βρίσκονται “στο κόκκινο” αναμένεται να φτάσει στο ιλλιγιώδες ποσό των 25-30 δισεκατομμυρίων Ευρώ.

Θεωρητικά οι τράπεζες μπορούν να διεκδικήσουν τα δανεικά πίσω δικαστικά. Αλλά δεν το κάνουν και ο λόγος δεν είναι απλά και μόνο η αργοπορία της ελληνικής δικαιοσύνης: από τη μια οι τράπεζες προσπαθούν να αναβάλουν όσο πιο πολύ μπορούν την στιγμή που θα χαρακτηρίσουν ένα δάνειο “μη εξυπηρετούμενο” γιατί το φαινόμενο είναι τόσο γενικευμένο που απειλεί να τραβήξει και τις ίδιες, παρά τις κρατικές ενισχύσεις, στον πάτο. Ταυτόχρονα ξέρουν ότι ακόμα και αν τελικά προχωρήσουν σε κατασχέσεις των επιχειρήσεων, των εγκαταστάσεων των ακινήτων κλπ που έχουν σαν εγγυήσεις για αυτά τα δάνεια, δεν θα μπορούσαν ποτέ, μέσα στις σημερινές συνθήκες της κρίσης, να τα εκποιήσουν -έστω και μισοτιμής- και να πάρουν τα λεφτά τους πίσω.

Μπορούν, βέβαια, πάντα να κατασχέσουν τις εγκαταστάσεις και να τις κρατήσουν. Το καζίνο της Πάρνηθας θα ήταν ότι πρέπει για τον Βγενόπουλο, τον Λάτση, τον Σάλλα και τους φίλους τους. Θα μπορούσαν, τουλάχιστον, να ικανοποιήσουν το πάθος τους για τον τζόγο στη ρουλέτα και το πόκερ. Και να πάψουν επιτέλους να παίζουν με τις δουλειές μας, τα σπίτια μας και τις ζωές μας.

Σωτήρης Κοντογιάννης

Η Εθνική Τράπεζα πάει Τουρκία και Μακεδονία

Στα τέλη Αυγούστου ο Γιώργος Παπακωνσταντίνου κατέθεσε στη Βουλή τροπολογία με την οποία τα 28 δισεκατομμύρια που είχε δώσει ο Αλογοσκούφης για ενίσχυση στις τράπεζες αναπροσαρμόζονται σε 53. Η ρύθμιση, έτρεξε αμέσως να δηλώσει, δεν αποτελεί συνέχεια της πολιτικής της κυβέρνησης του Καραμανλή αλλά ρήξη: τα “δικά του” 25 δισεκατομμύρια θα δοθούν μεν σαν ενίσχυση στις τράπεζες αλλά με όρους και προϋποθέσεις και στόχο την αναθέρμανση της «πραγματικής οικονομίας, των ελληνικών νοικοκυριών και επιχειρήσεων».

Το πόσο αυστηροί είναι αυτοί οι όροι και αυτές οι προϋποθέσεις που θέτει η κυβέρνηση του Παπανδρέου στους τραπεζίτες φάνηκε λίγες μόνο μέρες πριν όταν η Εθνική Τράπεζα, το μεγαλύτερο πιστωτικό ίδρυμα της χώρας και ο πρωταθλητής της κρατικής βοήθειας, ολοκλήρωσε την εξαγορά δυο τραπεζών του εξωτερικού, της Storanska Bank, της μεγαλύτερης τράπεζας της Δημοκρατίας της Μακεδονίας και της Finansbank, μιας από τις μεγάλες τράπεζες της Τουρκίας. Για την εξαγορά η Εθνική ξόδεψε “όλα και όλα” 75 εκατομμύρια Ευρώ. Πραγματικά ψίχουλα μπροστά στα δισεκατομμύρια που θα εισπράξει από το νέο πακέτο του Παπακωνσταντίνου.

Μήπως εννοούσε την αναθέρμανση της “πραγματικής κερδοσκοπίας” ο κύριος υπουργός;

Πανάκριβα δομημένα φαντάσματα

Το σκάνδαλο με τα “δομημένα ομόλογα” έχει πιά σχεδόν ξεχαστεί αλλά η λεηλασία των χρημάτων των Ταμείων ζει και βασιλεύει. Αντιγράφουμε από την ηλεκτρονική έκδοση της Ημερησίας στις 30 Αυγούστου:

«Λογιστικές ζημιές έως και 47% που μεταφράζονται περί τα 6 δις. ευρώ, σύμφωνα με εκτιμήσεις στελεχών της κοινωνικής ασφάλισης, “γράφουν” τα ασφαλιστικά ταμεία στην αξία της κινητής περιουσίας τους εξ αιτίας της πτώσης των τιμών των μετοχών, των κρατικών ομολόγων και των αμοιβαίων κεφαλαίων».

Μην σας μπερδεύει ο όρος «λογιστική»: αυτό που σημαίνει είναι ότι οι τιμές των μετοχών και των ομολόγων έχουν μεν πέσει αλλά τα ταμεία δεν τα έχουν πουλήσει ακόμα. Αρα ενδέχεται η τιμή τους να ξανανέβει και οι πραγματικές απώλειες να είναι μικρότερες. Ή ποιος ξέρει, μπορεί να έχουν και κέρδος ακόμα;

Το 1999, όταν κατέρρευσε η φούσκα της Σοφοκλέους τα ΜΜΕ της εποχής αποκαλούσαν τους επενδυτές που είχαν χάσει τα λεφτά τους “εγκλωβισμένους”: τα χρήματα δεν είχαν πραγματικά χαθεί. Απλά δεν μπορούσαν να τα πάρουν, γιατί δεν υπήρχε κανένας που να θέλει να αγοράσει τις μετοχές τους. Χρειάστηκαν μήνες για να παραδεχτούν τα ΜΜΕ την αλήθεια: ότι τα χρήματα είχαν κάνει οριστικά φτερά. Το ίδιο γίνεται και σήμερα με τα λεφτά των ταμείων. Όπως γράφει και πάλι η Ημερησία:

«Με αυτά τα δεδομένα, στελέχη της κοινωνικής ασφάλισης όπως και οι νέες διοικήσεις των Ταμείων, θεωρούν “απαγορευτική” κάθε σκέψη για ρευστοποίηση των κινητών αξιών, ακόμη και για την “αντιμετώπιση ταμειακών αναγκών”, όπως επιτρέπει ο τελευταίος ασφαλιστικός νόμος...»

Απαγορευτική ξε-απαγορευτική, όμως, τα ταμεία δεν έχουν στην πραγματικότητα άλλη επιλογή. Και αυτός που έχει φροντίσει να μην έχουν άλλη επιλογή δεν είναι άλλος από την ίδια την κυβέρνηση: Το 2010 ο ΟΑΕΕ αναγκάστηκε να “σπάσει” δυο ομόλογα του ελληνικού δημοσίου αξίας 40 εκατομμυρίων Ευρώ για να ανταποκριθεί στις άμεσες υποχρεώσεις του. Από τι αναγκάστηκε; Από την περικοπή των κρατικών επιδοτήσεων!

Πληροφορίες για την πραγματική ζημιά από αυτές τις ρευστοποιήσεις δεν υπάρχουν. Με το 47% που δίνει η Ημερησία θα είναι τουλάχιστον 20 εκατομμύρια. Όσο και η ζημιά από τα δομημένα ομόλογα του Αλογοσκούφη, δηλαδή. Και τον Παπακωνσταντίνου δεν τον πιάσανε...